

מי מעצב את פני ההיסטוריה - המנהיגים או הנסיבות?

הערה: הפעילות תעבור בקבוצת וואטסאפ קבוצתית שתיפתח לקראת הפעילות. ניתן להעביר את הפעולה גם בשיחת וידאו של וואטסאפ ואז נעביר כל פעם את הפעולה לשלושה חניכים. (כפי שהיינו מחלקים את תתי הקבוצות).
כמובן שהדרך הכי טובה זה לפתוח שיחה בזום עם כל החניכים.

מתודה ראשונה: פירוק

נשלח לחניכים. ות שלוש תמונות עם שלוש הגרפים המתארים שני גורמים לאותו אירוע (נספחים). נבקש מהחניכים. ות להסתכל על התמונות בצורה אישית ולחשוב: "מהו לדעתך הגורם המשפיע יותר, הגורם האנושי או אולי הנסיבות?" למשל, האם הרצל היה זה שהוביל להקמת מדינה ליהודים, או שאולי היו אלה הרוצים ברעת היהודים? (במידה ואנחנו עושים את הפעולה בקבוצת וואטסאפ רצוי להקליט את ההודעה כהודעה קולית).

זמן: 10 דק' | **נספחים:** תמונות של גרפים: מי מעצב את ההיסטוריה המנהיגים או הנסיבות | **ציוד:** ללא |

מתודה שלישית: דיון בשאלה

נקודות לדיון:

- מה לדעתכם השפיע יותר בכל אחד מהאירועים ההיסטוריים שהרגע ראיתם? ובאופן כללי, מה לדעתכם משנה את פני ההיסטוריה, אנשים פרטיים או צירוף של נסיבות?
- מה ההבדל לדעתכם בין מנהיגים ובין אנשים פרטיים?
- מהו המחיר שנשלם אם תמיד נסביר את האירועים כ"צירוף של נסיבות"? למה בכל זאת חשוב להכיר בנסיבות ההיסטוריות?

הערה למדריך: חשוב כמובן לא להעלות את כל השאלות במקביל, כמו שאנחנו עושים בדיון בפעולה פרונטלית... בכל פעם נוסיף עוד שאלה ונצלול לעומק הדיון.

הערות נוספות למדריך: נקודות למחשבה עבור המדריך, על מנת לקדם את הדיון: אם תמיד נפיל את האחראיות על הנסיבות, אנו עלולים להיכנע לאדישות קיומית, ולעולם לא ננסה לשנות את עולמנו או לפעול כלל. מצד שני, חשוב גם להכיר את הנסיבות לדברים כדי

להבין את התמונה הרחבה – השואה למשל, לא הוצאה אל הפועל בידי היטלר לבדו, אלא באמצעות אלפי חיילים וקצינים, ומיליונים של "צופים מהצד". אם נתלה את האחריות לשואה במנהיגים הנאציים לבדם, למעשה "ננער" מאחראיות את כל שאר השותפים (האקטיביים והפאסיביים) במעשה.

זמן: 20 דק' | נספחים: ללא | ציוד: ללא |

מתודה שלישית: השראה

קוראים יחד את נאומו של רבין משנת 1994 (נשלח לחניכים.ות את הנאום בתמונה- נספח), העונה על השאלה "מי מעצב את פני ההיסטוריה – המנהיגים או הנסיבות?" מזמינים את החניכים להגיב לנאום ולהביע דעתם על הנאמר בו. חשוב לפני שמקריאים את הנאום לשאול את החניכים מי מהם מכיר או שמע על הנאום. הערה למדריכה: במידה והפעולה מתקיימת בקבוצת הוואטסאפ רצוי להקליט את ההקראה של הנאום. נקודות חשובות להצלחת הפעילות: חשוב לעורר דיון, לעודד את החניכים לחשוב, לדבר ולהביע דעה. חשוב מאוד להתכונן היטב לפעילות, ולגבש עמדה בנוגע לשאלה המרכזית.

זמן: 10 דק' | נספחים: נאום רבין, 1994 | ציוד: ללא |

נאומו של יצחק רבין בקונגרס האמריקאי בטקס חתימת הסכם השלום עם ירדן בשנת 1994
בנאומו בקונגרס מדגיש רבין את האחריות הכבדה המוטלת על מנהיג

"גבירותי ורבותי, לעולם לא ייתם הוויכוח: מי מעצב את פני ההיסטוריה, המנהיגים או הנסיבות? הנה תשובתי לכם: אנחנו כולנו מעצבים את פני ההיסטוריה.
אנחנו העם,
אנחנו – החקלאי ההולך אחריי המחרשה, המורה בבית הספר, הרופא המציל חיים, המדען מול המחשב, פועל החרושת מול המכונה, פועל הבניין על הפיגום.
אנחנו – האמא המלווה בדמעות את בנה ביום גיוסו לצבא.
אנחנו – האב הדואג והחרד בלילות לשלום ילדיו. אנחנו – יהודים וערבים.
אנחנו – ישראלים וירדנים.
אנחנו העם.
אנחנו מעצבים את פני ההיסטוריה.
אנחנו המנהיגים שומעים את הקולות, מזהים את רחשי הלב של מאות האלפים והמיליונים ומתרגמים אותם למציאות.
כי אלמלא כה רצו בני עמי בשלום לא הייתי עומד כאן היום במעמד היסטורי זה. ואני משוכנע כי אלמלא ביקשו שלום ילדי עאמאן וקני אירביד, גם נשות סאלט ואורחי עקבה, לא היה שותפנו הגדול, מלך ירדן, מתייצב היום כאן, לוחץ יד, קורא לשלום. בידינו האחריות, בידינו כוח ההכרעה, וחלילה לנו להחמיץ שעה גדולה. זו חובתם של מנהיגים כלפי עמם: להביא שלום ורווחה לעמיהם. נפלה בגורלנו הזכות להיות היום עושי הדברים של עמנו."

טלפון

1. כל הממציאים הגדולים של התקופה התעסקו עם המצאת יכולת העברת דיבור לרחוק. 2. ארבעה ימים לאחר שגרהאם בל הצליח לשרר קול בטלפון, עשה זאת ממציא מתחרה בשם גריי. 3. בשנת 2001, הקונגרס האמריקני שהתואר "ממציא הטלפון" שייך לממציא אלמוני בשם אנטוני מאוצי, שבחן מערכת דומה מאוד לזו של בל כ-16 שנים קודם לכן.	1. משפחתו של אלכסנדר גרהאם בל התעסקה עם בעיות בתקשורת. 2. למד אומנות הדיבור 3. כשגדל הצליח להמציא בובה שמפיקה קולות ומילים 4. גרהאם בל הוזמן להציג את ההמצאה שלו במוזיאון שם קיבל את החשיפה.

מדינת היהודים

1. הייתה אנטישמיות גדולה ברחבי אירופה ורוסיה 2. בסוף המאה ה-19 מספר רב של עמים הקימו מדינות עצמאיות. 3. היו עיתונאים יהודים רבים שהתעסקו בנושא המדינה היהודית ועתיד העם היהודי. 4. לקונגרס היהודי הראשון הגיעו 208 דמויות ציוניות מרכזיות באירופה והרצל היה רק אחד מהם 5. יהודי רוסיה קיבלו אישור לעזוב את רוסיה. 6. יהודים רבים בעולם סבלו מבעיות כלכליות, והקולות שקראו להקמת מדינה יהודית היו רבים	1. בנימין זאב הרצל היה עיתונאי אוסטרי מפורסם. 2. הרצל נכח במשפט דרייפוס, בו נשפט קצין יהודי צרפתי על בגידה שלא ביצע. 3. הרצל הזדעזע מהשנאה ליהודים, ופרסם מאמרים הקוראים להקמתה של מדינה ליהודים 4. הרצל כתב ספר בשם "מדינת היהודים" (אלט-נויילנד), בו הניח את היסודות להקמתה של מדינת היהודים. 5. בניגוד לדעת רוב הקהילה הציונית באירופה, הרצל האמין שרק בעזרת הסכמה של מדינות העולם אפשר להקים מדינה.

שואת היהודים

1. האנטישמיות באירופה הייתה קיימת מאז המאה ה-13. 2. פוגרומים ברחבי פולין ורוסיה התרחשו הרבה לפני שהיטלר בכלל נולד. 3. חוקרים רבים פירסמו מאמרים אנטישמים שהציגו את היהודים כגזע נחות שצריך להשמידו. 4. היטלר אמנם עמד בראש המפלגה הנאצית, אך מסביבו היו אנשים כריזמטיים, אנטישמים וקיצוניים לא פחות ממנו. 5. המצב הכלכלי הקשה בגרמניה לאחר מלחמת העולם ה-1, גרם לכך שהאומה הגרמנית האשימה את היהודים בתוצאות המלחמה.	1. אדולף היטלר היה נואם כריזמטי ומנהיג סוחף. 2. היטלר פירסם ספר בשם "מין קאמפף" בו קרא לטיהור גרמניה מיהודים 3. היטלר נבחר לראש ממשלת גרמניה ב-1933 4. היטלר חוקק חוקים אשר הגבילו את היהודים בצורה קיצונית 5. היטלר אירגן את "ועידת ואנזה" בה הוחלט על דרכי השמדת יהודי אירופה 6. היטלר פלש לפולין ובכך יזם את מלחמת העולם ה-2 ואת שואת היהודים

